

การพัฒนา OTOP จังหวัดสมุทรปราการให้ยั่งยืนด้วยการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่

อุษา จุฑะสุวรรณศิริ*

บทคัดย่อ

ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการประสบกับความไม่แน่นอนด้านการเงินและเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประเมินและเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินและการพัฒนา OTOP จังหวัดสมุทรปราการให้ยั่งยืนด้วยการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 406 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (one-way ANOVA และ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตอาหารในชุมชน มีมาตรฐานรับรองเอกลักษณ์ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ระดับ 4 ดาว มีรายได้จากการประกอบกิจการอยู่ในช่วง 100,001–500,000 บาท ค่าใช้จ่ายต่ำ ภาระหนี้ต่ำ และมีความเสี่ยงด้านการเงินต่ำ 2) รายได้และค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยที่มีผลมากที่สุด รองลงมาคือการจัดหาเงิน และอัตราดอกเบี้ย และภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบันตามลำดับ 3) ผู้ประกอบการ OTOP ควรผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า ลดของค้างสต็อก ขยายตลาด และบริหารเงินทุนหมุนเวียนอย่างเหมาะสม 4) ผู้ประกอบการ OTOP ควรเพิ่มรายได้และลดต้นทุน ด้วยการจัดทำแผนธุรกิจชัดเจน การรวมกลุ่ม และจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเพื่อความยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยงทางการเงิน, เศรษฐกิจพอเพียง, ชีวิตวิถีใหม่, หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

* อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Corresponding author, email: u-sa.j@dru.ac.th, Tel: 089-1236618

Received : May 27, 2025; Revised : July 30, 2025; Accepted : August 6, 2025

The sustainability of OTOP Development, Finance Aspect, on the Basis of Risk Management toward Finance of the Sufficiency Economy in Samut Prakan Province Under New Normal

U-sa Juthasuwanisiri*

Abstract

Following the COVID-19 pandemic, OTOP entrepreneurs in Samut Prakan Province faced financial and economic uncertainty, creating business risks. This study aims to assess and propose financial risk management guidelines to develop sustainable OTOP businesses through financial risk management based on the Sufficiency Economy Philosophy under the new normal lifestyle. The sample consisted of 406 OTOP entrepreneurs. Data were analyzed using descriptive statistics (percentage, mean, standard deviation) and inferential statistics (one-way ANOVA and multiple regression) at a significance level of 0.05. Results revealed that 1) most respondents were food producers in the community, certified with local identity and 4-star products, earning 100,001–500,000 baht, with low expenses, low burden, and low financial risk. 2) Income and expenses were the most significant risk factors, followed by financing, interest rates, and current inflation rates in order. 3) Entrepreneurs should produce according to customer order, reduce inventory, expand markets, and manage working capital efficiently. 4) To ensure sustainability, they should increase income, reduce costs through clear business plans, group collaboration, and maintain income-expense records.

Keywords : Financial risk management, Sufficiency economy philosophy, New normal, One Tambon One Product (OTOP)

* Instructor, Thonburi Rajabhat University

Corresponding author, email: u-sa.j@dru.ac.th, Tel: 089-1236618

Received : May 27, 2025; **Revised :** July 30, 2025; **Accepted :** August 6, 2025

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

จังหวัดสมุทรปราการและเขตธนบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) กระจายอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในระดับชุมชน ซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยตรง อันเป็นจุดแข็งที่เหมาะสมต่อการศึกษาระดับสูงเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในพื้นที่ แนวคิด OTOP ซึ่งริเริ่มในปี พ.ศ. 2544 เป็นกลไกสำคัญที่ภาครัฐใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ และเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชุมชน เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ (เขาสวนกวาง, 2563) อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เริ่มขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ทำให้การเติบโตหยุดชะงักในทุกภาคส่วน รวมถึงธุรกิจ OTOP ที่ได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ลดลงจากการยกเลิกกิจกรรมแสดงสินค้า ปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน ตลอดจนการปิดกิจการของผู้ประกอบการจำนวนหนึ่ง (สรตัต ศรีวิซพงษ์ และดารณี เอื้อชนะจิต, 2564) แม้ปัจจุบันโรคโควิด-19 จะไม่ถือเป็นโรคร้ายแรงตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข แต่ผู้ประกอบการ OTOP ยังคงเผชิญกับความท้าทายใหม่ในยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง การแข่งขันที่สูงขึ้น รวมถึงความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ระบบออนไลน์ เช่น การจำหน่ายสินค้าผ่านแพลตฟอร์ม TikTok หรือ Shopee การใช้ระบบรับชำระเงิน QR Code ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถเก็บรักษาได้นานยิ่งขึ้น ภาครัฐได้พยายามสนับสนุนผู้ประกอบการในหลายด้าน อาทิ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ พื้นที่ออกบูธแสดงสินค้า การสนับสนุนด้านการวิจัย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจดสิทธิบัตร ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงทางการเงินของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่รัฐไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการแทนได้โดยตรง ดังนั้นผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบริหารธุรกิจในรูปแบบกิจการขนาดเล็กในระดับชุมชน กรอบแนวคิด COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission: COSO, 2017) ได้รับการยอมรับในระดับสากลในฐานะกรอบการควบคุมภายในที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ ลดความเสี่ยงด้านการเงิน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กที่ผู้บริหารมักรวมอำนาจไว้ในคนเดียว หากไม่มีระบบควบคุมภายในที่ดี ย่อมมีความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือความผิดพลาดทางการบริหารได้ นอกจากนี้ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านบัญชี หรือระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้สามารถจัดทำรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพเพื่อใช้ประกอบการวางแผนทางการเงินจากงบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสดได้อย่างถูกต้อง (รณกร สุกจินต์, 2568) ขณะเดียวกัน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมุ่งเน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ก็เป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ OTOP ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เนื่องจากธุรกิจที่มีพื้นฐานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน มักมีข้อจำกัดเรื่องอายุการใช้งาน ผู้ประกอบการธุรกิจก็หาสาเหตุและพัฒนาวิธีการยืดอายุการเก็บรักษา การพัฒนาอย่างเหมาะสมก็สามารถขยายตลาดได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (กัญญา ดิษฐ์แก้ว และกฤษฎา เขียววัฒนสุข, 2565)

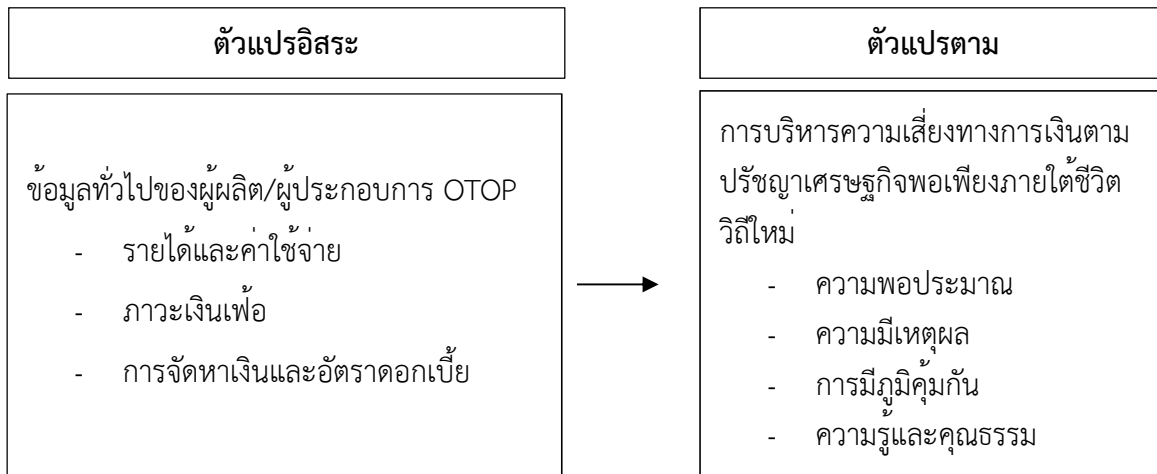
การบูรณาการแนวคิด COSO และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของธุรกิจ OTOP จึงเป็นแนวทางที่ยังขาดงานวิจัยเชิงลึกที่ศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในระดับชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของผู้ประกอบการ OTOP โดยเน้นการประยุกต์ใช้แนวคิดสมัยใหม่ควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพ ความมั่นคง และความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ชีวิตวิถีใหม่
2. เพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน สำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ชีวิตวิถีใหม่
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน สำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่
4. เพื่อพัฒนา OTOP จังหวัดสมุทรปราการให้ยั่งยืน ด้วยการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาจักรีบรมนาถปิตร มาใช้ในการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการ ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของทั้งภายในและภายนอกองค์กร การวิจัยในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (2017) มาผสมผสาน โดยครอบคลุมการระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงด้านของผู้ประกอบการ OTOP ในเรื่องของรายได้และค่าใช้จ่าย, ภาวะเงินเฟ้อ, การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย (รัตนภรณ์ สีเนียม และคณะ, 2566) นอกจากนี้ การผสมผสานกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของกิจการในด้านการเงินและบัญชี อีกทั้งนำแนวคิดด้านการบริหารธุรกิจของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2564) เกี่ยวกับ การเงินส่วนบุคคล และ แบบคำถามทางการเงิน มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์รายได้ ค่าใช้จ่าย และความเสี่ยงทางการเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ลดความสูญเสีย และเสริมสร้างโอกาสในการเติบโตของกิจการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย ภาวะเงินเฟ้อ การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม การบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความพอประมาณ หมายถึงการใช้จ่ายและลงทุนอย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ 2) ความมีเหตุผล หมายถึงการตัดสินใจทางการเงินโดยมีข้อมูลและเหตุผลรองรับ 3) การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึงการเตรียมความพร้อมรับความเสี่ยงในอนาคต 4) ความรู้และคุณธรรม หมายถึงความรู้ทางการเงินและการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบสอบถามตามมาตราส่วน Likert scale 5 ระดับ เพื่อสะท้อนพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงทางการเงินของผู้ประกอบการ OTOP ในบริบทชีวิตวิถีใหม่ การวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบของตัวแปรอิสระทั้งหมดต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้บริบทชีวิตวิถีใหม่ เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการทางการเงินของผู้ประกอบการ OTOP ให้มั่นคงและยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้ประกอบการ OTOP ที่ขึ้นทะเบียนกับจังหวัดสมุทรปราการทั้ง 1,057 ราย (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562) ซึ่งกระจายอยู่ใน 6 อำเภอ การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยมี 2 ขั้นตอนหลัก

1. การแบ่งกลุ่มตามชั้นภูมิ (Stratified sampling) จำแนกผู้ประกอบการตาม 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ (324 ราย) บางบ่อ (128 ราย) บางพลี (237 ราย) พระประแดง (166 ราย) พระสมุทรเจดีย์ (121 ราย) และบางเสาธง (81 ราย)

2. การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportionate stratified random sampling) คำนวณขนาดตัวอย่างขั้นต่ำที่ 291 ราย โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% ได้สัดส่วนผู้ประกอบการแต่ละอำเภอเป็นดังนี้ เมืองสมุทรปราการ 31 ราย บางบ่อ 12 ราย บางพลี 22 ราย พระประแดง 16 ราย พระสมุทรเจดีย์ 11 ราย และบางเสาธง 8 ราย ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 406 ชุด ซึ่งเกินกว่าขนาดตัวอย่างขั้นต่ำที่คำนวณไว้ที่ 291 ชุดเพื่อเพิ่มความแม่นยำและน่าเชื่อถือของผลการวิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP แบบไม่เป็นทางการจำนวน 20 ราย โดยคัดเลือกจาก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ที่มีระดับดาวต่ำ (ไม่มีดาว/หนึ่งดาว/สองดาว) และกลุ่มที่มีระดับดาวสูง (สี่ดาว/ห้าดาว) การสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลเสริมเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ฟัง ผู้สังเกตการณ์ และใช้คำถามปลายเปิด (Initial question) (ชาลิสา มากแผ่นทอง, 2559)

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1. การศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิด ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด กรอบแนวคิดและเนื้อหาของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แบบสอบถามฉบับร่างจำนวน 59 ข้อ ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความเหมาะสม และความสอดคล้องของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าทุกข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.954 ถึง 0.967 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 0.6 (Rovinelli & Hambleton, 1977) แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาสูง

3. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.967 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ 0.6 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

4. การจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เมื่อเครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) เช่น ประเภทของผู้ประกอบการ ประเภทผลิตภัณฑ์ มาตรฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับผลิตภัณฑ์ ประสบการณ์ จำนวนสมาชิก รายได้ ค่าใช้จ่าย และดอกเบี้ยที่ต้องชำระ

ส่วนที่ 2 ความเสี่ยงทางการเงิน จำนวน 21 ข้อ ครอบคลุมด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาวะเงินเพื่อการจัดหาเงินทุน และอัตราดอกเบี้ย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

ส่วนที่ 3 การบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 28 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และความรู้กับคุณธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

โดยการแปลผลใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2546) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 = มากที่สุด 3.51–4.50 = มาก 2.51–3.50 = ปานกลาง 1.51–2.50 = น้อย และ 1.00–1.50 = น้อยที่สุด

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญของจริยธรรมของการวิจัยในมนุษย์เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลจึงได้ทำการขอจริยธรรมในมนุษย์โดยมีเอกสารรับรองการพิจารณา โครงการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์หมายเลขเอกสารรับรอง 076/2566 ในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566 เพื่อเป็นที่ยืนยันว่าผู้วิจัยได้ปฏิบัติและให้สิทธิในการให้ข้อมูลกับผู้ตอบคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 406 ชุด การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาทั้งภาคปกติและภาคพิเศษในการรวบรวมจำนวน 60 คน นอกเหนือจากผู้วิจัยและเมื่อเก็บแบบสอบถามเสร็จในแต่ละชุด จะมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการศึกษาตำรา เอกสารวิชาการ วารสาร วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ข้อความจากหนังสือ บทความ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ รวมทั้งเนื้อหาด้านการเงินของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อใช้ในการวางกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential statistics)

2.1 การทดสอบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่า ระดับของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน (เช่น 1 ดาว 2 ดาว 3 ดาว 4 ดาว และ 5 ดาว) มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ โดยใช้ t-test ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ในกรณีนี้ผู้วิจัยใช้ One-Way ANOVA เนื่องจากมีการเปรียบเทียบมากกว่า 2 ผลการทดสอบ One-Way ANOVA พบว่า ค่า Sig เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า ปฏิเสธสมมติฐาน (H0) และยอมรับสมมติฐานทางเลือก (H1) ได้ โดยหมายความว่า ระดับของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA การทดสอบนี้เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละกลุ่มผู้ผลิต OTOP ที่มีระดับผลิตภัณฑ์ต่างกัน (1 ดาว 2 ดาว 3 ดาว 4 ดาว และ 5 ดาว) โดยใช้ One-Way ANOVA ซึ่งเป็นการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างหลายกลุ่มการทดสอบพบว่า ค่า Sig จาก One-Way ANOVA มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ระดับของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเชิงปริมาณหลายตัว กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ภาพรวมของการทดสอบสมมติฐาน

ในงานวิจัยนี้ได้ทำการทดสอบสมมติฐานเพื่อประเมินผลกระทบของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การทดสอบทางสถิติ One-Way ANOVA ซึ่งเป็นวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารความเสี่ยงทางการเงินจากกลุ่มผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้ผลิตชุมชน กลุ่มผู้ผลิตชุมชนเจ้าของรายเดียว และ กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อทดสอบว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินหรือไม่

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ประเด็น	ผลการทดสอบ
H1	ปัจจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการมีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ยอมรับสมมติฐานส่วนใหญ่*
H2	ระดับความเสี่ยงทางการเงิน (รายได้-ค่าใช้จ่าย เงินเพื่อ การจัดหาเงิน ดอกเบี้ย) มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน	ยอมรับสมมติฐาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน

H1: ปัจจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการมีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทดสอบ ผลการทดสอบใช้ One-Way ANOVA ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยข้อมูลทั่วไป เช่น ประเภทของผู้ประกอบการ ประเภทผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับของผลิตภัณฑ์ ประสบการณ์ จำนวนสมาชิก รายได้ ค่าใช้จ่าย และดอกเบี้ย มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ผลการทดสอบพบว่า H1 ได้รับการยอมรับตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในสมมติฐานย่อย 9 ใน 10 ข้อมีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ยกเว้น มาตรฐานการรับรองผลิตภัณฑ์ ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

H2: ระดับความเสี่ยงทางการเงิน (รายได้-ค่าใช้จ่าย เงินเพื่อ การจัดหาเงิน ดอกเบี้ย) มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน การทดสอบ การทดสอบนี้เน้นไปที่การประเมินผลกระทบจากระดับความเสี่ยงทางการเงินที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยต่างๆ เช่น รายได้-ค่าใช้จ่าย เงินเพื่อ การจัดหาเงิน และอัตราดอกเบี้ย

ผลการทดสอบ พบว่า H2 ได้รับการยอมรับตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐาน H1 และ H2 สรุปได้ว่า

H1: ปัจจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการมีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยอมรับสมมติฐาน โดยพบความสัมพันธ์ใน 9 จาก 10 ข้อย่อยที่เกี่ยวข้อง

H2: ระดับความเสี่ยงทางการเงิน (รายได้-ค่าใช้จ่าย เงินเพื่อ การจัดหาเงิน ดอกเบี้ย) มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ยอมรับสมมติฐาน

การทดสอบด้วยสถิติ

การใช้ One-Way ANOVA ช่วยให้เราสามารถเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารความเสี่ยงทางการเงินจากกลุ่มผู้ประกอบการที่มีลักษณะต่างกัน ซึ่งสามารถยืนยันผลของสมมติฐานทั้ง H1 และ H2 โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน

สรุปผลในภาพรวมของการทดสอบสมมติฐานสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 การทดสอบสมมติฐานทั้งสอง (H1 และ H2) เพื่อการศึกษาความเสี่ยงของการบริหารความเสี่ยงทางการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการ โดยผลการทดสอบแสดงถึงผลกระทบของปัจจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและระดับความเสี่ยงทางการเงินที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้บริบทชีวิตวิถีใหม่

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ แบ่งเป็น 5 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ส่วนที่ 1 เพื่อศึกษาและประเมิน ความเสี่ยงด้านการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งเป็น 5 ส่วนย่อย ได้แก่ ส่วนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 1.2 การศึกษาความเสี่ยงด้านการบริหารการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนที่ 1.3 ปัจจัยทางการเงินที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 1.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความเสี่ยงการบริหารความเสี่ยงทางการเงินกับการบริหารตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 1.5 การสรุปผลวิเคราะห์ปัจจัยทางการเงินที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไป รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ OTOP หรือผู้ผลิต OTOP (n = 406)

ข้อมูลทั่วไป	จำแนกประเภท	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภทของผู้ประกอบการ	กลุ่มผู้ผลิตชุมชน	217	53.40
	รายเดี่ยว	162	39.90
	วิสาหกิจขนาดกลาง/ย่อม	27	6.70
ประเภทผลิตภัณฑ์	อาหาร	235	57.90
	เครื่องดื่ม	8	2.00
	ผ้า/เครื่องแต่งกาย	44	10.80
	ของใช้/ของตกแต่ง	64	15.80
	สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	55	13.50
	สมุนไพรที่ใช้เป็นอาหาร	55	13.50
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า 50,000 บาท	151	37.20
	50,001 - 100,000 บาท	13	3.20
	100,001 - 500,000 บาท	186	45.80
	มากกว่า 500,000 บาท	56	13.80
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	ต่ำกว่า 50,000 บาท	171	42.10
	50,001 - 100,000 บาท	52	12.80
	100,001 - 500,000 บาท	127	31.30
	มากกว่า 500,000 บาท	56	13.80
ดอกเบี้ยที่ต้องชำระ	ไม่มีภาระหนี้	384	94.60
	1 - 5,000 บาท	2	0.50
	มากกว่า 10,000 บาท	20	4.90

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ผลิตชุมชน (217 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40) โดยผลิต ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร มากที่สุด (235 คน คิดเป็นร้อยละ 57.90) ด้านรายได้ต่อเดือน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 100,001 - 500,000 บาท (186 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80) ในขณะที่ค่าใช้จ่ายต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ ต่ำกว่า 50,000 บาท (171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ไม่มีภาระดอกเบี้ยที่ต้องชำระ (384 คน คิดเป็นร้อยละ 94.60)

ตารางที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงิน (n = 406)

ปัจจัยความเสี่ยงทางการเงิน	Min	Max	M	SD	ระดับความเสี่ยง	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สัมพันธ์กันชัดเจน
รายได้ – ค่าใช้จ่าย	2.86	5.00	4.15	0.65	มาก	ความพอประมาณ ความมีเหตุผล
ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน	3.00	4.14	3.50	0.35	ปานกลาง	ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน
การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย	2.86	5.00	4.28	0.45	มาก	การสร้างภูมิคุ้มกัน พอประมาณ
ค่าเฉลี่ยการบริหารทางการเงินโดยรวม	2.86	5.00	4.15	0.4992	มาก	ทุกหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านรายได้-ค่าใช้จ่าย และ การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย มีระดับความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับ "มาก" โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.15 และ 4.28 ตามลำดับ ส่วน ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน มีระดับความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 3.50 สำหรับปัจจัยภาวะเงินเฟ้อที่ได้ค่า SD = 0.35 ซึ่งถือว่ามีความค่อนข้างต่ำ แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน หรือมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อยในประเด็นนี้ บ่งชี้ว่าผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่รับรู้ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อธุรกิจในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะธุรกิจ OTOP ส่วนใหญ่พึ่งพาการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นหลัก ทำให้ได้รับผลกระทบจากราคาที่ผันผวนภายนอกน้อยกว่า ส่วนค่าเฉลี่ยรวม (M) ที่คำนวณจากปัจจัยทั้งหมด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.15 และ SD = 0.4992 ซึ่งแสดงถึงระดับความเสี่ยงโดยรวมที่อยู่ในระดับ "มาก" และสอดคล้องกับภาพรวมของปัจจัยความเสี่ยงทางการเงิน

ส่วนที่ 1.2 การศึกษาความเสี่ยงด้านการบริหารการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลใน ตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4 พบว่า ความเสี่ยงด้านการเงินที่ผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการต้องเผชิญอยู่ในระดับ "มาก" โดยเฉพาะในด้าน รายได้-ค่าใช้จ่าย และการจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย (M) อยู่ที่ 4.15 และ 4.28 ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาความเสี่ยงของ รายได้-ค่าใช้จ่าย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อที่ 1 คือ ท่านได้รับรายได้ที่เกิดจากการประกอบกิจการอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.63 ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการรายได้ในระดับที่สูง นอกจากนี้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของปัจจัยนี้อยู่ที่ 0.65 ซึ่งบ่งชี้ว่ามีความสอดคล้องในระดับสูงในมุมมองของผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับรายได้จากกิจการอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.50 ซึ่งจัดอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเฉพาะในข้อที่ 1 เงินเฟ้อในปัจจุบันมีผลกระทบต่อรายได้ของธุรกิจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ 3.91 ซึ่งบ่งชี้ถึงความสำคัญของภาวะเงินเฟ้อที่มีผลกระทบต่อรายได้ของธุรกิจ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการ การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย ก็มีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.28 ซึ่งจัดอยู่ในระดับ มาก บ่งชี้ว่าผู้ประกอบการ OTOP มีการบริหารจัดการการเงินและการจัดการหนี้สินได้ดี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ที่ 0.45 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการวางแผนการหาเงินที่มีประสิทธิภาพและสามารถควบคุมต้นทุนได้ดี การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ช่วยในการ สร้างภูมิคุ้มกัน และ พอประมาณ ในการบริหารจัดการการเงินโดยลดความเสี่ยงจากภาวะเงินเฟ้อและการจัดหาเงินที่มีต้นทุนสูง ทำให้ธุรกิจ OTOP มีความมั่นคงและสามารถรับมือกับความผันผวนได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนที่ 1.3 ปัจจัยทางการเงินที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากตารางที่ 4 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการเงินที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า รายได้-ค่าใช้จ่าย มีค่าสัมประสิทธิ์ Beta สูงถึง 0.830 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ มีผลต่อการลดความเสี่ยงทางการเงินในระดับสูง โดยผู้ประกอบการที่มีการจัดการบัญชีอย่างดีจะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายและเพิ่มโอกาสในการสะสมทุนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่บ่งชี้ว่าการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายและการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของ การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย มีค่าสัมประสิทธิ์ Beta เท่ากับ 0.113 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ ปานกลาง แต่ยังคงสำคัญในการลดต้นทุนการเงินและช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเลือกแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำได้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยลดภาระดอกเบี้ยและเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ ในส่วนของ ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ Beta เท่ากับ 0.076 แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ที่ต่ำ แต่ยังคงมีความสำคัญ โดยผู้ประกอบการ OTOP ควร ปรับแผนราคาสินค้าให้เหมาะสม และสร้าง ภูมิคุ้มกันจากต้นทุนภายนอก โดยการพึ่งพาวัตถุดิบในชุมชนเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถลดความเสี่ยงทางการเงินและสร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจ OTOP ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 1.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความเสี่ยงทางการเงินกับการบริหารตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงทางการเงินในตารางที่ 3 พบว่า

รายได้ – ค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.15 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.65 ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ประกอบการ OTOP มีการบริหารจัดการด้านรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักของความพอประมาณ และ ความมีเหตุผล ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการใช้จ่ายที่เหมาะสมและการคำนวณค่าใช้จ่ายที่สามารถควบคุมได้

ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 3.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.35 ซึ่งบ่งชี้ถึงผลกระทบที่ไม่รุนแรงจากภาวะเงินเฟ้อในการดำเนินธุรกิจ โดยมีระดับความเสี่ยงในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับหลักของความมีเหตุผล และ การสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อรับมือกับความผันผวนของต้นทุน

การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.28 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.45 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการ OTOP มีการบริหารจัดการหนี้สินและการจัดหาเงินที่มีประสิทธิภาพ โดยระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการสร้างภูมิคุ้มกัน และ พอประมาณ ในการเลือกแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม

ความสัมพันธ์กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านรายได้-ค่าใช้จ่าย ภาวะเงินเฟ้อ และการจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่มีเหตุผล การควบคุมการใช้จ่าย และการสร้างความ

มั่นคงทางการเงินให้กับธุรกิจ OTOP โดยใช้หลักการของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อรับมือกับปัจจัยเสี่ยงทางการเงินต่างๆ

สถิติที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ การใช้ค่าสัมประสิทธิ์ Beta ที่พบในการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วยเสริมสร้างการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการใช้สถิติ Beta นี้สามารถแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของแต่ละปัจจัยที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการเงินที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (n = 406)

ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน	ค่าสัมประสิทธิ์ Beta	p-value	Adjusted R ²	F-Statistic	Sig.
รายได้ – ค่าใช้จ่าย	0.830 ***	p < 0.001	0.866	873.092	0.000
การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย	0.113 **	p < 0.01			
ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน	0.076 *	p < 0.05			

หมายเหตุ *** p < 0.001: ความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญสูงมาก

** p < 0.01: ความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญปานกลาง p < 0.05: ความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญต่ำ

สรุปปัจจัยการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน

รายได้ – ค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์สูงสุด (Beta = 0.830) และมีความสำคัญทางสถิติ (p < 0.001) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอและควบคุมต้นทุนได้ดีจะมีการบริหารความเสี่ยงทางการเงินได้ดี

การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย มีค่าสัมประสิทธิ์ Beta ที่ 0.113 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ปานกลาง (p < .01) แต่ก็ยังมีความสำคัญในการลดต้นทุนทางการเงิน

ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน มีค่าสัมประสิทธิ์ Beta ที่ 0.076 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ต่ำ แต่ยังคงมีความสำคัญในเรื่องของการวางแผนราคาสินค้าให้เหมาะสมเพื่อลดผลกระทบจากต้นทุนภายนอก

การวิเคราะห์ผลทางสถิติในตารางนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ (Beta = 0.830) เพื่อการควบคุมค่าใช้จ่ายและเพิ่มความมั่นคงทางการเงินของธุรกิจ OTOP โดยการจัดการที่มีความพอประมาณและการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินจากการเลือกแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ (Beta = 0.113)

ส่วนที่ 1.5 การสรุปผลวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงทางการเงินที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิเคราะห์ สรุปได้ว่าปัจจัยการบริหารความเสี่ยงทางการเงินหลักที่มีอิทธิพลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ รายได้ – ค่าใช้จ่าย โดยมีความสัมพันธ์สูงมาก (Beta = 0.830) รองลงมาคือ การจัดหาเงินและ อัตราดอกเบี้ย ที่มีความสัมพันธ์ปานกลาง (Beta = 0.113)

และภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน ที่มีความสัมพันธ์ต่ำแต่มิมีนัยสำคัญ ($Beta = 0.076$) ค่า Adjusted R^2 ที่ 0.866 และ Sig. ที่ 0.000 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวิเคราะห์สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางการจัดการการบริหารความเสี่ยงทางการเงินและพัฒนา OTOP อย่างยั่งยืนที่ได้จากงานวิจัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการได้เสนอแนะดังนี้ 1) รายได้ – ค่าใช้จ่าย ควรมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย อย่างสม่ำเสมอ และควบคุมต้นทุนสินค้าอย่างใกล้ชิด รวมถึงพัฒนาทักษะการวางแผนทางการเงินและเสริมความรู้ด้านบัญชีให้ผู้ประกอบการ 2) การจัดหาเงินและอัตราดอกเบี้ย ควรเลือกแหล่งกู้ยืมที่มีต้นทุนต่ำ และวางแผนการชำระหนี้ที่ดี นอกจากนี้ ควรเพิ่มช่องทางสร้างรายได้เพื่อลดการพึ่งพาเงินกู้ และลดต้นทุนจากภาระดอกเบี้ย และ 3) ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน ควรควบคุมต้นทุนวัตถุดิบ และปรับแผนราคาสินค้าให้เหมาะสม และในระยะยาวควรพึ่งพาวัตถุดิบในชุมชนเป็นหลักเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากความผันผวนของต้นทุนภายนอก

การอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ความเสี่ยงด้านการเงิน ที่ผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการต้องเผชิญอยู่ในระดับ "มาก" โดยเฉพาะในด้าน ความผันผวนของรายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึง อัตราดอกเบี้ยและปัญหาการจัดหาเงินทุน ซึ่งสะท้อนถึงโครงสร้างต้นทุน และขนาดของกิจการที่หลากหลายในกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ที่มีทั้งทุนมากและทุนน้อย การที่ผู้ประกอบการที่มีทุนมากมีต้นทุนการดำเนินงานที่สูงขึ้นตามขนาดกิจการ ถือเป็นความท้าทายที่สำคัญ

ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับสถานการณ์ "ชีวิตวิถีใหม่" ที่ส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป และต้นทุนการดำเนินงานเพิ่มขึ้น (สรตต์ ศรีวิชชพงษ์ และดารณี เอื้อชนะจิต, 2564) โดยเฉพาะประเด็น ต้นทุน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยคิดเป็น 8 บาท หรือ 28.5% ดังนั้น การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำเป็น 355 บาทในวันที่ 1 มกราคม 2568 และอัตราเงินเฟ้อที่คาดการณ์ว่าจะอยู่ที่ประมาณ 0.84% (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2568) ยิ่งตอกย้ำถึงความท้าทายด้านต้นทุนการผลิต ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการ OTOP ที่ยังคงพึ่งพิงระบบการผลิตแบบดั้งเดิมหรือมีต้นทุนคงที่สูง นอกจากนี้ การที่สหรัฐอเมริกาประกาศขึ้นภาษีนำเข้าจากไทยถึง 36% ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2568 (Thai PBS, 2025) ยังเป็นความเสี่ยงสำคัญสำหรับผู้ประกอบการ OTOP ที่มีศักยภาพในการส่งออก ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ผลการประเมินความเสี่ยงพบว่า ผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดสมุทรปราการมีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ "มาก" ในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความรู้คู่คุณธรรม แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่ยึดหลักการใช้จ่ายอย่างพอประมาณ การวางแผนอย่างมีเหตุผล และการมีความรู้ทางการเงินที่ดี สามารถลดระดับความเสี่ยงทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ มีแผนสำรอง และมีรายได้จากหลายแหล่ง สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารความเสี่ยงทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ

ทฤษฎี Risk diversification ที่ชี้ว่าการบริหารจัดการและการวางแผนทางการเงินที่ดี รวมถึงการมีแหล่งรายได้หลากหลาย จะช่วยลดความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจได้ นอกจากนี้ การศึกษาโดย สุรศักดิ์ บุญประสิทธิ์ และวาทัญญู รัศมีทัต (2567) ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการตั้งราคาขายที่เหมาะสม และการคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณ เพื่อดึงดูดผู้บริโภคและส่งเสริมการซื้อซ้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเสี่ยงด้านรายได้และเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของความมีเหตุผลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินสำหรับ OTOP จังหวัดสมุทรปราการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ OTOP นำมาใช้ ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มกำไร (สาวิตรี ยุพเยาว์, 2564) การผลิตตามยอดสั่งซื้อ (Make to order) เพื่อหลีกเลี่ยงต้นทุนจมจากการค้างสต็อก การหารายได้เสริมจากอาชีพอื่น เพื่อกระจายความเสี่ยงด้านรายได้ และการเลือกแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนดอกเบี้ยต่ำ แนวทางเหล่านี้สะท้อนถึงการนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการตัดสินใจทางการเงินในภาวะความไม่แน่นอนได้อย่างชาญฉลาด แนวทางนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณรพี บานชื่นวิจิตร และ บดินทร์ ธาดากิจวรคุณ (2563) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเลือกแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำและการพึ่งพาทรัพยากรภายใน เพื่อลดความเสี่ยงทางการเงินและเพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สรทัต ศรีวิซพงษ์ และดารณีเอื้อ ชนะจิต (2564) ที่พบว่าผู้ผลิตสินค้าชุมชนบางแห่งประสบปัญหาด้านการตลาดเนื่องจากผลิตสินค้าออกมาแล้วไม่สามารถจำหน่ายได้ ส่งผลให้มีสินค้าคงเหลือ ดังนั้น การผลิตตามยอดสั่งซื้อและการจัดการต้นทุนจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการลดความเสี่ยงด้านสต็อกสินค้าและเพิ่มสภาพคล่องทางการเงิน

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อพัฒนา OTOP จังหวัดสมุทรปราการให้ยั่งยืน ด้วยการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการ OTOP ที่มีการวางแผนทางการเงินระยะยาว ประเมินความเสี่ยงรอบด้าน และมีความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ เช่น การสร้างเครือข่าย และการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการยอมรับ มีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาธุรกิจได้อย่างยั่งยืนได้ดีกว่า การที่ผู้ประกอบการใช้ประโยชน์จากการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ของภาครัฐ เช่น การได้รับเงินกู้โดยไม่มีดอกเบี้ย และนำเงินทุนดังกล่าว ไปพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เกิดการยอมรับ รวมถึงการจดลิขสิทธิ์หรือสิทธิบัตรฟรี จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารที่ผู้บริโภคบางรายอาจมีความกังวลเรื่องการแพ้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จนได้รับ "ดาว" จากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จะยิ่งช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและกระตุ้นให้ผู้บริโภคใช้งานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว การปรับกลยุทธ์ให้ยืดหยุ่นและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีทัต ตรีศิริโชติ (2564) ที่กล่าวว่าสิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของธุรกิจได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ประกอบการ OTOP ควรตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็น ดังนี้

1. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ผู้ประกอบการ OTOP ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนบุคคลและธุรกิจ เช่น ประเภทผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์ รายได้ ค่าใช้จ่าย และดอกเบี้ย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการจัดอันดับดาวจากกรมการพัฒนาชุมชน จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและโอกาสทางการตลาดอย่างมาก
2. ควรจัดการบริหารความเสี่ยงทางการเงินและพัฒนา OTOP ของการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตพื้นที่ศึกษา ควรนำกระบวนการวิจัยนี้ไปใช้กับ OTOP ในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเก็บข้อมูลที่หลากหลายและเปรียบเทียบผลลัพธ์ได้อย่างครอบคลุม
2. ขยายมิติของความเสี่ยง ควรศึกษา ความเสี่ยงด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการเงิน เช่น การตลาด การผลิต นวัตกรรม และบุคลากร เพื่อให้ได้ภาพรวมการบริหารความเสี่ยงที่สมบูรณ์
3. ศึกษาเชิงลึกปัจจัยเฉพาะ เจาะลึกผลกระทบของปัจจัยข้อมูลทั่วไป (เช่น ประเภทผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์) ว่าส่งผลกระทบต่อรูปแบบและความรุนแรงของความเสี่ยงทางการเงินและพฤติกรรมการบริหารความเสี่ยงอย่างไรในแต่ละกลุ่ม
4. ศึกษาผลกระทบของนโยบายภาครัฐ วิเคราะห์ ผลของนโยบายและโครงการส่งเสริมของภาครัฐ (เช่น ด้านการตลาด แหล่งเงินทุน) ที่มีต่อผู้ประกอบการ เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา ดิษฐ์แก้วและ กฤษดา เขียววัฒนสุข. (2565). ตัวแบบธุรกิจบนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและผลตอบแทนทางสังคมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 24(2), 157-170.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2561). *แนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน*. บริษัท บีทีเอสเพลส.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2562). *ข้อมูลผู้ประกอบการจังหวัดสมุทรปราการ*. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ. <https://samutprakan.cdd.go.th>
- เขาสวนกวาง. (2563, 8 มีนาคม). *ประวัติความเป็นมาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)*. กรมการพัฒนาชุมชนอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น. <https://district.cdd.go.th>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). *เครื่องมือเพื่อการวิเคราะห์การลงทุนพื้นฐานการเงินธุรกิจ*. บริษัท บุญศรีการพิมพ์ จำกัด.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. ห้างหุ้นส่วนจำกัดบิสซิเนสอาร์ แอนด์ดี.
- ธีทัต ตรีศิริโชติ. (2564). การปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง. *วารสารวิชาการ สังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน*, 3(2), 1-10. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/pm/article/view/253900>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. สุวีริยาสาส์น.
- ชาลิสา มากแผ่นทอง. (2559). *การวิจัยการสื่อสาร* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณกร สุกจินต์. (2568). ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 31(1), 138-151. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUTJ/article/view/273450>
- รัตนภรณ์ สีเนียม, พรรณณา เชื้อบาง, และ วรพรรณ รัตนทรงธรรม. (2566). ผลกระทบของการตรวจสอบภายในตามแนวคิดสมัยใหม่และนโยบายผู้บริหารที่มีต่อความสำเร็จในการตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 29(2), 100-114. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUTJ/article/view/259386>
- วรรณรพี บานชื่นวิจิตร และ บดินทร์ ธาดากิจวรคุณ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดหาเงินทุนจากการกู้ยืมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการรับเหมาก่อสร้าง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(1), 310-330.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2568, 10 มกราคม). *แนวโน้มเศรษฐกิจและการเงินไทยปี 2568*. <https://www.kasikornresearch.com>
- สรทัต ศรีวิชชพงษ์ และ ดารณี เอื้อชนะจิต. (2564). การบริหารสภาพคล่องที่ส่งผลต่อความเติบโตของกิจการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(11), 232-243. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/256950>
- สาวิตรี ยุพเยาว์. (2564). *การศึกษาแนวทางการลดต้นทุนของกระบวนการผลิตน้ำมะนาวบรรจุขวดพลาสติกใส กรณีศึกษา บริษัท บ้านมะนาว จำกัด* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต]. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/>
- สุรศักดิ์ บุญประสิทธิ์ และวทัญญู รัชมิทัต. (2567). แนวทางการดำเนินธุรกิจร้านอาหารริมทางจากผลกระทบสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 30(4), 76-88. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUTJ/article/view/270717>
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2017). *Enterprise risk management-Integrating with strategy and performance*. COSO. <https://www.coso.org>
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.
- Thai PBS. (2025, April 7). *Steps for "Trump" to impose 36% tariff on Thai goods starting April 9, excluding items already shipped*. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/351018>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.

